

Trinitarisk livshållning (utdrag ur Vardags-tro)

Vi behöver allt vad Gud gör. Man kunde tala om en trinitarisk livshållning, som innebär att bejaka Guds handlande i tre dimensioner.

a. Skapelsen

b. Frälsningen

c. Koinonia

Den koinoniala dimensionen innefattar helgelse- eller gemenskapsdimensionen. Jag väljer att forma ordet koinoniala eftersom ordet *koinonia* i sig innefattar de två aspekter som den tredje trosartikeln innebär. Ordet står för djup gemenskap, men innebär också att man lever i och formas av denna gemenskap, gemensamma mål, visioner och prioriteringar. Det handlar alltså om att leva i en innerlig gemenskap, som är sådan till kvalitén att man inte kan undgå att formas och helgas.

På samma sätt som Gud är en, men tre personer, Fader, Son och Ande, så handlar det här om *tre* trosartiklar, men *en* trosbekännelse. Liksom de tre personerna i treenigheten inte kan vara utan varandra, så behöver också de tre trosdimensionerna varandra. De tre trosartiklarna berikar alltså och fördjupar varandra. Allt detta har ytterst sin grund i att Gud alltid verkar trinitariskt, som Fader, Son och Ande. Vi ser och tar emot Guds kärlek och gåva i alla de tre dimensionerna.

En hermeneutisk livsnyckel

Det kristna livet är trinitariskt. De tre trosartiklarna kan ses som den hermeneutiska nyckel som fornkyrkan gett oss och som bl.a. Luther fört vidare. Den första trosartikeln lyfter fram att Gud är med sin skapade värld. Gud *med* oss. Den andra betonar att frälsningen är objektiv, utanför oss. Kristus har levt fullkomligt i vårt ställe, lidit vårt straff. Gud *för* oss. Den tredje trosartikeln betonar Guds fortsatta verk hos den enskilde, i församling och kyrkan. Gud *i* oss. Olika saker i det kristna livet kan hänföras till dessa tre livsdimensioner. Den första trosartikeln innebär bl.a. trygghet och ansvar, den andra frälsning och befrielse, den tredje kraft och gemenskap.

Gud med oss
Skapelsedimensionen
Trygghet och ansvar

Förvaltarskap
Arbete
Vardagskallelse
Skönhet, njutning
Kreativitet
Hem, familj, äktenskap,
Sexualitet
Kroppen, motion
Personlighet
Skapelsegåvor
Människovärde
Livets mening
Socialt ansvar
Terapi
Vetenskap

Gud för oss
Frälsningsdimensionen
Frälsning och befrielse

Syndafallet
Kampen mellan ont och gott
Omvändelse
Guds rike här och nu – dock
inte ännu
Räddning och befrielse
Nytt hopp
Bikt

Gud i oss
Den koinoniala dimensionen
Kraft och gemenskap

Liturgik och sakramentalism
Spiritualitet, bön
Karismatik, mystik
Andens frukt
Andens nådegåvor
Församlingsgemenskap
Ekumenik
Själavård
Diakoni
Mission

Vi har nämnt att alla de tre trosartiklarna behövs. Utmaningen för kyrkan och den enskilde är att hålla de tre trosartiklarna i balans, vilket biskop Erik Vikström, konstaterar tycks ha varit svårt för den västerländska kyrkan, inte minst när det gäller att samtidigt driva dem alla tre.¹ När bara den första trosartikeln betonas riskerar tron att bli en myshörna och huvudkudde. Om bara den andra betonas blir tron inträngd i en frälsningshörna. Om bara den tredje lyfts fram blir tron ett andligt navelskåderi och svärmeri.

Att se på trosartiklarna som en hermeneutisk nyckel, som man använder för tolkningen och tillämpningen av det kristna budskapet är intressant och berikande. Område efter område aktualiseras. En nyckel använder vi både för att låsa upp och för att skydda något. Med en nyckel kan man öppna låsta dörrar, och med hjälp av den kan man också låsa in brottslingar som annars skulle förstöra det fina. En nyckel symboliserar såväl befrielse som beskydd. Att se den trinitariska livshållningen som en hermeneutisk nyckel innebär både att den forny kyrkliga skattkistan öppnas, men också att vi beskyddas från avarter i olika former. Jag vill visa vad detta konkret kan betyda för olika områden i livet. Först något om tron.

1. Trons plats

- Trons arbetsplats är världen, skapelsen. Den första trosartikeln kastar ut tron från kyrka och kloster till torg och arbetsplatser. Arbetet lyfts upp till sin rätta plats. Vardagskallelisen skall levas i Guds skapade värld. Ingen är så hemma på jorden som en kristen. Jorden är Guds.
- En kristen har som den förlorade sonen kommit hem på djupet i sitt liv. Augustinus klassiska ord gäller också här. ”Gud, du har skapat mig till dig och mitt hjärta är oroligt tills det finner vila i dig.” Kristus är denna djupa frid.
- Den tredje trosartikeln lyfter fram evighetsperspektivet. Det nämndes att ingen är så hemma på jorden som en kristen, men en kristen är samtidigt den största främlingen på jorden. Jorden har ockuperats av en fiendemakt. De nya skapelsen, det eviga hemmet, utan synd, död och djävul, väntar.

Dessa tre trosartiklar skyddar troslivet på olika områden. Den första trosartikeln skyddar oss från en österländsk, gnostisk och platonisk livshållning där livet egentligen bara är en dimma och ingenting riktigt verkligt. Samtidigt skyddas vi också från både materialism och kapitalism. Den trinitariska livshållningen tar också avstånd från den medeltida spiritualitet som påstod att det främst i kloster man kunde leva som verklig kristen. Den andra trosartikeln beskyddar oss från en tro som blir relativ och bara bygger på egna erfarenheter. Tron beskyddas också från att bli verklighetsfrämmande eller bara jordisk, vilket blir fallet om den tredje artikeln antingen överbetonas eller tonas ner.

2. Trons mål

Trons mål är betydligt mera än att vi skall bli frälsta.

- Tron mänskliggör. Trons syfte är att göra oss till de människor vi en gång skapades till. Att vara kristen är därför inte att bli religiös utan att vara människa och bejaka det Gud skapat och gett. Det är inte fråga om att bli mera än människa, utan mer människa. Tron naturliggör oss i två bemärkelser: Vi blir naturliga och vi vill leva i harmoni med Guds övriga skapelse.
- Tron frälsar. Frälsningen tas emot i tron. Ytterst är det Kristus som frälsar oss. Vi blir inte frälsta på grund av vår tro (som en prestation) utan får i tro fritt ta emot frälsningens gåva.
- Tron gudomliggör. Fornkyrkan övertog detta språkbruk från mysterireligionerna och

”döpte om” det med kristet innehåll. Andra uttryck för samma sak är helgelse, att härliggöras, att Kristusgöras, med Paulus språkbruk, att bli lika Kristus.

Alla dessa aspekter behövs. Där första aspekten bortlämnas blir det andliga livet en reducerad form av kristendom som förnekar det unika värde och de gåvor vi har som Guds skapelser. Den andra aspekten är grundläggande. Det finns en vila i tron, som doktrinen om rättfärdiggörelse av tron lyfter fram. Den tredje dimensionen lyfter fram kallelsen att leva i gemenskap och samarbeta med Guds Ande. Där man själv tror att man skall skapa trons frukter blir det lika hopplöst som att försöka få tågagnar att dra lokomotivet.

Man kunde säga att en kristen vilar i den andra trosartikelns sfär, vandrar i den första och lever ut den tredje. Eller sagt med andra ord: försonade *med* Gud får vi *i* denna värld leva *ut* Andens liv. Vila, vandra, vinna.

3. Guds rike

- Den första trosartikeln hjälper oss att förstå att Guds rike och vilja innefattar också sociala strukturer, politiska system och ämnesområden som klyftan mellan rika och fattiga, miljöarbete, hälsoaspekter o.s.v.
- Den andra trosartikeln visar att Guds rike ytterst är en person Jesus Kristus och hans gärning.
- Den tredje trosartikeln lyfter fram uthållig och målmedveten evangelisation och mission in till den dag då Guds rike slutligt bryter fram vid Jesu ankomst

De tre trosartiklarna hjälper oss att leva i paradoxen att Guds rike är redan här - icke ännu. Guds rike har brutit fram i och genom Sonens inträdande i världen, det skall bredas ut här och nu, men är ännu inte här i sin fullkomning. Vi ser att Guds rike skall arbetas, förkunnas och bedjas fram i en successiv process, men väntar samtidigt på den plötsliga förvandling som Jesus ankomst innebär.

4. Sakramenten

Luthers betoning av de tre trosartiklarna får också konsekvenser för sakramentssynen.

- Ett sakrament har ett synligt, jordiskt medel. Vatten, bröd och vin är gåvor av Guds skaparhand.
- Sakramentet bygger på Jesus instiftelseord. Gud ger vad han lovar i sitt ord och löfte. Instiftelseorden proklamerar Guds vilja och löfte, som den gudstjänstfirande församlingen lever av och tror på.
- Nattvard och dop är från första början gemenskapshandlingar som Anden skapar i församlingen. Man döps till församlingens gemenskap och uttrycker denna gemenskap i nattvards sakrament. Samtidigt är också evighetsperspektivet nära. Man firar nattvard som en försmak av den himmelska måltiden och man döps till att leva det eviga livet.

Det trinitariska perspektivet skyddar oss följaktligen från en sakramentlös spiritualitet, från en magisk syn på nattvarden samt från privata mässor.

5. Spiritualiteten

- Den första trosartikeln uppmuntrar oss att bejaka vår kropp. Vi ärar Gud också med vår kropp. Vi får känna oss fria till att använda alla kroppens lemmar och är fria till att

använda olika kroppsliga uttryck för bön. Förvaltarskap av skapelsen och socialt engagemang ses som en naturlig del av kristen tro.

- Den andra trosartikeln befriar från lagiskhet och gärningslära i alla dess former. Det verkliga lärotestet är, enligt reformationens tänkande, Kristus allena. Den stund något annat än Jesus försoningsverk behövs för vår rättfärdighet är Kristus oss till ingen nytta.
- Den tredje trosartikeln uppmuntrar till en spiritualitet i Andens gåvor, till frihet och disciplin. Enskildhet och avskildhet finns till för livets och gemenskapens skull, inte som flyktvägar från livet.

Vi skyddas från relativism som blir fallet om bara första trosartikeln beaktas, från svärmiskhet som blir konsekvensen där bara den tredje betonas och från kristomonism om bara den andra lyfts fram.

6. Äktenskapet

- Den första trosartikeln bejakar kärleken, äktenskapet, sexualiteten och befruktningens under som Guds rika gåvor för man och kvinna. Frimodigt får vi tala om och leva i dessa gåvor. Äktenskapet befinner sig alltså på skapelsens plan, inte frälsningens. En borgerlig vigsel har därför samma principiella giltighet som en kyrklig vigsel. På denna punkt står lutherskt tänkande i kontrast till katolskt där äktenskapet är ett sakrament och följaktligen måste ingås inför kyrklig myndighet.
- Jesus liv, försoningsgärning och kärlek till församlingen och församlingens gensvar utgör en "hemlighet" (Ef 5:25-28), en bild av relationen mellan man och kvinna.
- Den tredje artikeln "äktenskapliga bidrag" är Andens levandegörande av frälsningens kraftkälla med förlåtelsen som en viktig tillgång i parrelationen. Familjen som den minsta enhet i den stora församlingsgemenskapen och Guds vilja att använda makarna i Guds rikes tjänst aktualiseras också.

7. Människosynen

Tron riktar sig till hela människan, förnuft, vilja och känsla. Litet generaliserat kan man anse att den första trosartikeln anknäver till förnuftet, den andra till viljan och den tredje till känslan.

- Tron inbegriper förnuftet. Tron bygger på historiskt material. Gud har uppenbarat sig i vår historia. Han har skapat, han har utvalt det judiska folket, han har gett buden, han har inkarnerat sig i Sonen. Vi kallas att älska Gud också med vårt förstånd.
- Tron riktar sig till viljan. Jesus ord "Följ mig" riktar sig klart till viljan. Tron är förtröstan. Tron betecknar, säger den Augsburgska bekännelsen, inte bara kunskap om historiska händelser utan också det som är frukten av dessa händelser, d.v.s. att vi genom Kristus har nåd, rättfärdighet och syndernas förlåtelse.
- Tron berör känslolivet. Den tro är tom som är bara försanthållande. Man erfar ingen glädje och kärlek av eller till Jesus. Luther betonar att tron innebär ett åtnjutande av Kristus. Han kunde säga att din salighet hänger på att du tror att han är en Kristus också för dig. Han talar också om hur man genomsyras och berusas av Guds löften. Tron bygger inte på känslor, men ger rum, befämjar och leder till ett rikt känslor.

Denna troshållning där förnuft, vilja och känsla ryms med tar därmed avstånd från en tro som är bara torr dogmatisk intellektualitet, endast omvändelseappell eller bara svärmisk religiositet, vilket blir fallet om de enskilda trosartiklarna betonas utan att de andra också beaktas. Gud kommer ,

som Stanley Jones betonade, inte till oss endast på känslans väg –han kommer på tänkandets och viljans väg tillika- han kommer oss nära såsom liv och detta innefattar alla tre aspekter. Om man alltså är mera utvecklad med avseende på den aktiva verksamhetens område än på känslans område, så kan man motta honom genom viljans dörr. På samma sätt med avseende på tanken – om läggningen är mera intellektuell så kan man ta emot honom genom tankens dörr. Men oberoende av var vår styrka är så vill han ta herraväldet över hela vår personlighet.ⁱⁱ

8. Människovärdet

De olika trosartiklarna betonar på olika sätt och mycket radikalt vårt människovärde.

- Att bekänna Gud som skapare är att betona allas värde. ”Att förtrycka de ringa är att smäda deras skapare” (Ords 14:31)
- Det faktum att Gud blivit människa understryker i allra högsta grad människovärdet. ”När Gud blivit människa får vi verkligen glädja oss över att vara människa och akta oss för att visa ovänlighet mot någon medlem av människosläktet ” (Luther).
- Paulus ord om en kristen människas kropp som Andens tempel var oerhört radikala ord till människor som såg templet som något av det finaste som fanns och som symbolen för Guds närvaro och härlighet. Inte att undra på att han därför också ropar ut: ”Ära då Gud med er kropp!”(1 Kor 6:20)

De tre trossartiklarna fördjupar och kompletterar varandra också på detta område. Den kristna synen på medmänniskans värde har sin grund i att medmänniskan är skapad av levande Gud. Detta värde fördjupas när vi inser att Gud har älskat människan så djupt att han sänt sin Son till världen. Paulus radikala ord att vi är Andens tempel stryker ytterligare under människovärdet. Vi är skapade, försonade och helgade av treenig Gud.

9. Ledarskapet

Den trinitariska troshållningen får också konsekvenser för synen på att vara ledare, både i samhälle och kyrka.

Skapelseplanet

- Ett förvaltad ledarskap. Man ser ledarskap som en gåva och uppgift man är satt att förvalta och utveckla. Man är ansvarig inför sina överordnande och ytterst inför Gud.
- Ett öppet ledarskap. Man inser att man lever ”i världen” med allt vad det innebär av lagar och förordningar. Man är öppen för insyn och har en vilja att informera.

Frälsningsplanet

- Ett tjänande ledarskap. Jesu annorlunda ledarskap är föredömet, i stark kontrast mot olika former av härskarattityder. Ibland går herden före, ibland mitt i flocken och ibland sist.
- Ett viljestarkt ledarskap. Man vet vad man vill och att man bärs av den uppgift man har att utföra.
- Ett nådefullt ledarskap. Man har lärt sig att leva i nåden istället för att söka en prestationsidentitet.

- Ett inifrånstyrt ledarskap, styrs av ett sunt självförtroende och en inre trygghet, i motsats till det utifrånstyrda ledarskapet, som styrs av rädsla för andras tyckande och tänkande. Det inifrån styrda ledarskapet drivs av att man har något att ge, kreativitet, energi och kärlek, det utifrånstyrda av det man saknar, tillfredsställelse genom makt, saker och ställning.
- Ett ärligt ledarskap. Man inser att svaghet och styrka inte är varandras motsatser, inte heller ärlighet och auktoritet.

Koinoniaplanet

- Ett gemenskapsbaserat ledarskap. ”Den helige Ande och vi har beslutat.” Alltså inte ”vi och den helige Ande”, inte heller ”jag och den helige Ande”. Det är fråga om Kristi, inte ”min” eller ”vår” församling.
- Ett livsintegrerat ledarskap. Man har själv låtit sig ledas. ”Ledd för att leda” istället för led på att leda.
- Ett visionsdrivet ledarskap. Man drivs av visioner. Församlingen vet vart man är på väg och vad man vill.
- Ett kraftfullt ledarskap. Passionen förvandlar visionen till resultat. Äkta ledarskap är att förvandla visionen till handling.

Där de tre delområdena får vara fruktbarande leder det till ett ledarskap som har en vision, följer en strategi och bärs av passion..

Teologiska delområden

Att se på de tre trosartiklarna som en hermeneutisk nyckel är också konstruktivt när det gäller olika områden inom teologin.

1. Homiletik

Inom homiletiken söker man bl.a. svar på frågor hur en predikan skall vara. Om vi ser på homiletiken med trosbekännelsens glasögon kan vi se bl.a. följande.

- a. Skapelsedimensionen innebär ett bejakande av de kunskaper som kommunikationsteorier av olika slag ger oss. Hörbarheten, den fysiska närheten till åhörarna, sättet att tala, predikans uppbyggnad med korgar som åhörarna kan bära hem budskapet i, allt detta är saker som den första trosartikeln aktualiserar. Det samma gäller frågan om var man skall stå under predikan. Gagnas kommunikationen och ytterst evangeliet av ”ett uppstigande i predikstolen”? Beroende på bl.a. åhörarnas antal är svaret ibland ja, ibland nej. Också kroppsspråket är en del av predikan. Jesus talade Guds ord till barnen genom att ta dem i famnen. Hela hans liv, gärning och person, inte bara hans ord var Guds tilltal till mänskligheten. Predikan är också kontextuell, dvs man predikar inte över huvudet på åhörarna utan in i deras livssituation. Den första trosartikeln bejakar också varje budbärarens egen personlighet. Man behöver inte bli predikantkopia av berömda predikanter eller ta på sig ett mönster som samfundet eller väckelserörelsen kräver.
- b. Predikan är kerygmatisk. Den har ett klart ärende, ett givet budskap. Detta kerygma är centrerat kring Jesus Kristus, hans verk och de konsekvenser som detta kerygma innebär. Jesus Kristus förkroppsligar själv Guds rike, han har visat vad det innebär och han har öppnat Guds rike för oss.
- c. Predikan är pneumatologisk. En predikant är villig att öppna sig för Anden i förberedelsen och i predikan så att predikan får vara Anden budskap som gör Jesus verk levande för åhörarna. ”Prästen skall vara i predikstolen som en ammande mor som drar

fram bröstet och ger barnen di, slösande och ömt”, säger Luther.ⁱⁱⁱ Varje förkunnare får liksom Paulus vara beroende av församlingens förböner och stöd. Anden är suverän. Anden verkar såväl i och genom predikanten och det förkunnade ordet som i åhörarna.

Den trinitariska nyckeln skyddar från vanföreställningen att predikan skall vara ”ett rent Guds ord” utan att predikantens röst, språk och gestalt skymmer detta Guds ord. Något sådant finns helt enkelt inte och innebär ett förnekande av skapelsedimensionen. Tvärtom betonade Luther att erfarenheten gör en teolog. Man kan inte rätt undervisa om den Heliga Skrift om inte känslan är i samklang med den. Vi skyddas också från en sådan homiletik där predikan bara blir ett delande av predikantens egna troserfarenheter utan förankring i frälsningsdramat. Vi skyddas även från en sådan predikopraxis där man skriver sina predikningar och läser upp dem på ett formellt sätt utan att leva i det dynamiska skeende och den kampsituation mot det onda, som Anden vill att varje predikosituation skall vara. Hallesbys klagade på sin tid på att det fanns många talare men få förkunnare. Det trinitariska perspektivet skyddar oss från en sådan utveckling.

2. Självvård

Självvården är trinitarisk på många sätt. Den betjänar *en* människa som är kropp, själ och ande. Det kroppsliga, själsliga och andliga kan inte åtskiljas. Människan är *en* relation, som förverkligas i relation till sig själv, Gud och medmänniskan. Också arbetsredskapen är trinitariska.^{iv}

- a. Gud skapar. Vi behöver psykologi, terapi, människokunskap
- b. Gud försonar. Försoningens, nådens, ärlighetens, förlåtelsens, upprättelsens närvaro finns med.
- c. Gud skapar tillväxt och gemenskap. Nådegåvor som profetian och kunskapens ord kan öppna fördolda saker. Vi räknar med gemenskapens, familjens och församlingens betydelse.

Den trinitariska hållningen innebär också här en avgränsning. Självvård är inte synonymt med terapi, men behöver de kunskaper som psykologin ger oss. Självvården är inte samma sak som predikan, vilket nästan skett där självvård blivit synonymt med att ”säga hur det skall vara”. Självvård kan inte heller avgränsa sig från Andens tilltal och helande verk. Den trinitariska hållningen beskyddar också från uppfattningen att det är själasörjaren som producerar andlig tillväxt. Å andra sidan ges också i och med den koinoniala aspekten rum för bikt och andlig vägledning.

3. Exegetik

Det trinitariska synsättet har också material att ge beträffande synen på Bibeln.

- a. Bibelns mänskliga sida bejakas. Bibeln har inte kommit från himlen, som påstås t.ex. om Mormons bok. De bibliska texterna har förmedlats och skrivits av människor, alla utifrån sin livssituation och personlighet i olika kulturer och utifrån olika syner på hur världen och universum ser ut.
- b. Bibeln har ett centrum. Luther talat om bibelns klarhet. De tre klenoderna utgör detta centrum och öppnar Bibeln.
- c. Skrifterna är inspirerade av Guds Ande så att vi fått det den vägledning vi behöver till rättfärdigt liv (2 Tim 3:16).

Denna hermeneutiska nyckel skyddar mot en bibelsyn där man frenetiskt måste försöka bevisa att varje ord är sant för att man skall kunna ta till sig Bibelns budskap. Luther var fri i denna mening. När han noterade att tre första evangelierna har en skildring av Jesus resor till Jerusalem och Johannes en annan betyder det föga. Han kan konstatera att det är nog om de stämmer

överens i det att Jesus Kristus har dött och lidit för oss. Bibelordet är inte jämntjockt. I Bibeln är vissa saker viktigare än andra, som i alla böcker. Vare sig man vill det eller inte gör varje bibelläsare en värdering. Det är värt att notera att Luther i sina katekeser inte ger någon undervisning om hur vi skall se på Bibeln. Hans bibelsyn var helt enkelt katekesens innehåll. Luther frågar sig i skriften *Om en människas frihet* vad Guds ord är. Han hänvisar till predikan om Kristus, som evangeliet förkunnar. Så kan Luther t.o.m. påstå att Nya testamentet inte ens skulle ha behövts nedtecknas bara man skulle ha förkunnat evangeliet. Tredje trosartikelns bidrag igen skyddar oss mot en rent historisk-kritisk bibelsyn. Kristen tro räknar med att Anden styr processen så att vi fått det bibelord vi behöver för att förstå att vi är skapade, att vi blir frälsta från synden och formas till Kristi avbild.

4. Liturgik

Det trinitariska momentet har betonats starkt när det gäller gudstjänstförnyelsen bl.a. inom den finska kyrkan. Men vad innebär det konkret? Betyder det något annat än att högmässan inleds i den treenige Gudens namn. Kan en trinitarisk troshållning ha konsekvenser också för hur vi firar högmässa? Jovisst. Den trinitariska livshållningen hjälper oss att bejaka

- a. det mänskliga, det naturliga
- b. frälsningsdramat
- c. det karismatiska, sakramentala, mystikala och koinoniala

Högmässan får och skall vara människonära. Denna aspekt beskyddar oss från en religion där man måste ”ta av sig kroppen” och bli onaturlig och religiös när man kommer in i gudstjänstrummet. Hela människan med kropp, själ och ande och alla sinnen får beröras. Den andra trosartikeln beskyddar oss från att högmässan blir en myshörna. Vi är insatta i ett kosmiskt drama, det handlar om synd och nåd, befrielse från mörkrets välde in i ljusets rike. Den tredje trosartikeln skyddar från en sådan form av väckelsekristendom som föraktar det objektiva och sakramenten. Den visar oss också att vi behöver den koinoniala aspekten. En kristen kan inte fira sin gudstjänst ensam i naturen. Likaså öppnar den tredje trosartikeln också för det andliga knytkalet och bruk av nådegåvor som Paulus talar om som något naturligt i urkyrkan. Det allmänna prästadömet utgör grundvalen för högmässan, inte det särskilda prästadömet. Kyrkan är ”de heligas samfund där sakramenten rätt förvaltas och ordet rent förkunnas.” Kyrkan är inte, som man ofta läst, där sakramenten och predikan finns. Denna fatala läsning har lett till den form av servicekyrka som så starkt utmärker de nordiska folkkyrkorna. Reformations kyrka är däremot gemenskapsbaserad, människor, ”de heligas samfund”, som bärs upp av sakramenten och förkunnelsen.

Allmänt taget kan man säga att när en församling lever i de tre trosartiklarna skyddas mässan från att bli religiös, trivial och formalistisk.

5. Etik

Också på etikens område blir de trinitariska aspekterna intressanta.

- a. Den naturliga lagen bejakas
- b. Lagen avslöjar synden och visar på behovet av nåden
- c. Andens helgande verk bejakas

Etiken blir inte bara bibelstyrd, den naturliga lagen finns i varje människa, samtidigt visar den andra trosartikeln att lagen både måste aktualiseras och predikas så att människan ser sitt uppror mot Guds lag. Den naturliga lagen ger stoff men räcker inte till på grund av att människans förstånd är förmörkat. Den tredje och andra trosartikeln i sin tur lyfter fram Guds helgande verk genom Anden, kraft till ett förvekliga de etiska idealen och nåd när vi gått emot livets etik.

6. Dogmatik

Dogmatiken är också till sitt väsen trinitarisk.

1. Första trosartikeln ger det historiska perspektivet. Man forskar i hur dogmatiken utvecklats under kyrkohistoriens lopp.
2. Andra trosartikeln anger att det finns ett centrum: Jesus Messias, hans liv, död och uppståndelse, vilket gjort alla läror om kristologi och treenighet möjliga.
3. Den tredje trosartikelns bidrag kan exemplifieras med ordet ortodoxi, och dess två betydelser, rätt lära och rätt lovsång. Läran har sitt ursprung i konkret glädje; glädjen vid graven, glädjen över syndernas förlåtelse, glädjen över upprättelsen o.s.v. När Paulus fördjupar sig i dogmatiska frågor kan han mitt i allt detta brista ut i jubel.

Också på denna punkt låser vår hermeneutiska nyckel in avarter. Vi befrias från torr dogmatik utan andligt liv, likaså från en vild dogmatik utan förankring i kyrkans historia.

7. Trinitarisk teologi

Till allra sist något om vad denna hermeneutiska nyckel innebär för själva teologibegreppet.

1. Den första trosartikeln hjälper oss att se rikedomen i de vetenskapliga rön som gjorts inom olika delområden inom teologin. Tron ser med öppna ögon på livet. Ofta glömmer man att den kristna synen på tillvaron faktiskt är grunden för den moderna vetenskapen. Vetenskapen och dess arbetsmetoder skulle, i god mening, aldrig ha kunnat växa fram ur en österländsk syn på tillvaron och verkligheten.^v
2. Den andra trosartikeln påminner oss om att det mänskliga förnuftet är begränsat och till och med förmörkat när det gäller gudsrelationen. Den lyfter också fram Luthers påstående att man inte kan vara en rätt teolog utan att själv ha brottats med livsfrågorna och anfäktats inför Guds helighet. Det är endast den som själv behöver nåd som vet vad nåd är.
3. Den tredje trosartikeln för oss tillbaka till fornkyrkans och reformationens synsätt. Teologin kan leva sunt egentligen enbart i växelverkan med kyrka och kristet liv. När Luther som professor i bibelkunskap också blev förkunnare och själavårdare blev han teolog i dess innersta bemärkelse och började producera de verk som åtskilliga teologer sedan studerat. Hela hans intention var att befrämja den enskilde och församningslivet.

Dessa aspekter är radikala, sett ur nutidsynpunkt. De står dock för kyrkans gamla synsätt på teologi. Vi skyddas från den typ av teologi som på medeltiden var förpassad till kloster och livet där, likaså från en helt akademisk teologi utan förankring i kristen tradition och kristen gemenskap. Vi skyddas med teologen Alister McGraths ord från en barrikadteologi som inte vill besudla sig med den icke-kristna världen, men också från en poserings- eller kameleontteologi som bara är en spegelbild av rådande värderingar i samhället.

Vi kan alltså till sist onekligen konstatera att livet berikas på så många olika, ja alla plan, när vi räknar med treenig Gud och hans handlande som Fader, Son och helig Ande. En trinitarisk livshållning öppnar livet och fördjupar det. Ingenting blir utanför.

ⁱ Vikström E, Gräsrotkyrkan, 1985,16

ⁱⁱ Jones S, Segerrikt liv, 1940, 31

ⁱⁱⁱ Luther i Stolt Luther själv, hjärtats och glädjens teolog, 2004,118

^{iv} Se också Okkenhaug B, Själavård, 2004, 60ff

^v Se närmare Newbegin L, Löytyykö toivo muuttumassa maailmassa 2003,59.